

Fonderna ett sätt att planera ekonomin

– Det är skillnad på planerad ekonomi och planeekonomi. I lilla Sverige kan vi inte ens tänka oss planeekonomi, till det är vi alltför beroende av import. Men sunda förnuftet säger att vi måste *planera* vår ekonomi bättre och långsiktigare.

Roine Eriksson, Fabriksklubbens ordförande på Sunlight i Nyköping, är vanligtvis en tämligen tystlåten man.

Men prata löntagarfonder med honom. Då saknar han inte ord och orden är helt och hållet för fonder.

– Om socialdemokraterna vinner valet finns ingen annan möjlighet, än att fonderna genomförs, säger Roine Eriksson bestämt.

Varför? Varför tycker du att det är så viktigt att genomföra fondsystemet?

– Vi måste få en kapitalägare till – en som placerar pengarna i tillverkningsindustrin. Och som ser till att folk har jobb. Det här är ingen krånglig fråga.

Roine Eriksson misstänker för sin del, att folk som säger att de inte vet tillräckligt mycket om löntagarfonder i själva verket fått för mycket information. Floden av propaganda har fått många att helt förskräckta ta avstånd från all information.

– ”Fackföreningarna tar över industrin” är en av de populäraste missuppfattningarna. Men det blir ju fonderna som blir kapitalägare på marknaden. Inte facket. Och inte är det heller meningen att några ombudsman ska sitta och styra fonderna. Dom kan inte sänt. Det är klart att fonderna måste ledas av folk som kan ekonomi och näringsliv.

□ TILL GAGN FÖR DE MÅNGA

Roine menar att löntagarfonder, precis som andra kapitalägare, måste se till att pengarna ger avkastning.

– Fast inte så kortsiktigt, som man nu planerar. Och kapitalet ska vara till gagn för de många människorna. Ta fastighetsaktierna som ett varnande exempel. Det kapitalet förökar sig snabbt, till glädje för några få som blir oerhört rika. Men inte skapar sådana placeringar några jobb åt våra ungdomar och inte är kapitalet till någon nytta för det här landet.

Det har gått troll i fondfrågan. Den är inte det minsta krånglig, tycker Roine Eriksson.

Från löntagarfonder skulle företagen få pengar att satsa långsiktigt. Det borde varje företag vara glad över, anser Roine Eriksson.

– Jag kan inte heller förstå, att företagsledarna här i landet ställt sig upp som en man i motståndet mot löntagarfonder. Jag menar som så, att dom som är duktiga på att leda företag blir ju kvar som företagsledare. Dom har absolut ingenting att förlora.

□ VETTIGARE PÅ ARBETSMARKNADEN

Med löntagarfonder blir det vettigare och lugnare på arbetsmarknaden, tror Roine Eriksson. Så småningom kan fonderna också bli ett bra medel mot löneglidningen.

Tror du på en folkomröstning om löntagarfonder, eftersom meningarna om fonderna ju är minst sagt delade?

– Nej. Enligt min åsikt kan socialdemokraterna, om de vinner valet, inte bryta ut fonderna ur andra planer för Sverige ►

LÖNTAGARFONDER

Bakom det nu så kända begreppet ligger ett förslag från LO och socialdemokraterna, som de kallar en modell för vinstdelning. 24 lokala löntagarfonder runt om i landet köper aktier i bärkraftiga företag.

Pengar till fonderna kommer från höjda ATP-avgifter och en femtedel av den vinst som ligger över normal nivå. Man har sammanhanget talat om delning av övervinsten.

Förslaget till löntagarfonder har som bekant väckt ett våldsamt motstånd från främst näringslivet och de borgerliga partierna. De befarrar att Sverige genom fonderna får ett nytt ekonomis system. I stället vill fondmotståndarna ge fler enskilda människor möjligheter att köpa aktier i företagen.

Läs här vad man tycker inom Svenska Unilever.

Fonderna gör det svårare konkurrera

– Folk som satt sig in i vilka konsekvenser fonderna får är motståndare till dem, säger Ingvar Jonsson.

– Jag tror motståndet är starkt hos människor som satt sig in i fondförslaget och som har klart för sig vilka konsekvenserna blir om vi inför löntagarfonder i det här landet.

Ingvar Jonsson, koncernchef i Svenska Unilever, är aktiv fondmotståndare. Aktiv också i den bemärkelsen, att han är styrelseledamot i Industriförbundet och ledamot i SAFs Allmänna Grupp – d v s de två organisationer som driver fondmotståndet hårdast.

ekonomi. Fonderna måste genomföras, men visst ska man tänka om och komplettera och förbättra modellen. Det enda man inte kan göra i fortsättningen är att sitta och se på hur investeringarna sjunker och antalet jobb blir färre. Kapital får inte placeras utomlands eller i fastigheter.

□ TROLL I FRÅGAN

Roine Eriksson är fullständigt övertygad om att fonderna är en fråga som intresserar löntagarna i högsta grad. Men det har gått troll i den.

– Det är klart det är irriterande när LO säger att det här är vårt fondförslag och strax hoppar det upp massor av andra som säger, att **det här** är LOs fondförslag.

Men Roine säger i samma andetag, att för åtminstone fackföreningsfolk borde det vara lätt att ta reda på hur det egentligen ligger till.

– Från motståndarnas sida försöker man få folk att tro att man kan rösta **mot** löntagarfonderna. Det man i själva verket vill är, att få folk att rösta **för** ett ekonomiskt system med ett fåtal kapitalägare. Fonderna är något så enkelt som en utökning av demokratin. Det tror jag löntagarna begriper.

Till slut säger Roine, liksom lite för sig själv:

– Det är konstigt. När enskilda och företag planerar sin ekonomi, då är det bra. Men om man talar om att planera landets ekonomi, då är det plötsligt väldigt fullt.

Han ser däremot inte fonderna som något allvarligt hot mot Unilever. Eftersom Unileveraktier inte finns att köpa i Sverige, kommer inte fonderna att bli delägare i företaget.

– Jag är rädd för, att om fonderna får inflytande i svensk industri, så kommer man att i alla sammanhang **först** ta hänsyn till sysselsättningen. Före effektiviteten.

Det, menar Ingvar Jonsson, kommer att göra det väldigt svårt för svenska företag att konkurrera. Lönsamheten blir sämre. Andra länder, som i första hand tar hänsyn till effektiviteten, kommer att ta över svenska marknader.

– På sikt kommer vi få enormt svårt att behålla den standard vi vant oss vid i Sverige.

Där kommer i så fall också de negativa konsekvenserna för utlandsägda företag in. Om levnadsstandarden sjunker – då minskar människornas möjligheter att köpa de produkter våra företag marknadsför.

□ INGA OBEGRÄNSADE RESURSER

– Och, fullföljer Ingvar Jonsson resonemanget, Unilevers investeringspolitik är kopplad till avkastningen. Man har ju inte obegränsade resurser och det säger sig självt att man satsar där det lönar sig att göra det. Speciellt om man har praktiskt taget hela världen att välja lokaliseringsorter i.

Han påpekar i sammanhanget att det inte bara är enskilda personer som äger Unilever internationellt. Aktierna innehas av försäkringsbolag, pensionsfonder och andra institutioner.

□ RISKERAR PLANEKONOMI

Ingvar Jonsson är klart oroad av risken, att löntagarfonder är ett steg mot planekonomi.

– Det är på något sätt inbyggt i människan att hon ska ha en press på sig för att prestera något. För att ta ett konkret exempel, som många stött på. Gå och handla i en affär eller ett varuhus i ett östland och häpna över den totala bristen på intresse för att sälja...

Det är planekonomins kännetecken. Möjligen också dess största problem, menar han.

– Med löntagarfonder sätts marknadsökonomi gradvis ur spel. Det är min övertygelse och den bygger på lång erfarenhet av marknadskrafterna. Vi får inte manipulera alltför mycket med den fina mekanism som marknadsökonomi är. Vi **måste** behålla vår konkurrenskraft.

□ FÖRÄNDRAS

Ingvar Jonsson framhåller att han skulle önska att fler satte sig in i vad löntagarfonder är och vad de innebär. Som det nu är har han en känsla av att alltför många i stället för att ta egen ställning lutar på att den fackliga organisationen och/eller det parti man sympatiserar med väljer väg.

– En märklig sak med fonddebatten är också, att medan den pågår förändras förslaget hela tiden. Praktiskt taget varje vecka kommer det uttalanden som ändrar det ursprungliga förslaget till löntagarfonder.

Fast den diskussionen vill han inte gärna gå närmare in på, eftersom han inte tycker att han vill uttala sig i klart partipolitiska frågor.